

Επικοινωνιολογία ανθρώπινες σχέσεις και μάνατζμεντ

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο συγγραφέας καθηγητής DDr Αλέξιος Παναγόπουλος το 2011 κυκλοφορεί το βιβλίο του σε 210 σελίδες που διατίθεται από τις εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα Αβέρωφ 2, με τίτλο: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ & MANATZMENT, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ & ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ. Επιστημονικός νόμος είναι η δήλωση, η θέση, η οποία εκφράζει την αντικειμενική ύπαρξη της σχέσης των φαινομένων. Για να καταλάβουμε καλύτερα τι είναι ο επιστημονικός νόμος πρέπει να εξακριβώσουμε την σημασία της έννοιας της σχέσης. Υπάρχουν δύο είδη σχέσεων που καθορίζονται με τους επιστημονικούς νόμους. Το ένα είδος είναι οι αιτιολογικές σχέσεις και το άλλο είδος μη αιτιολογικές. Ο επιστημονικός νόμος καθορίζει την μη αιτιολογική σχέση μεταξύ των φαινομένων όταν ενισχύσει ότι υπάρχει κάποια σχέση, χωρίς να αποδείξει ότι αυτά τα δύο φαινόμενα προκαλούν το ένα το άλλο[1]. Είναι φανερό ότι μια τέτοια σχέση μπορεί να είναι καθορισμένη σαν μη αιτιολογική, αν και αντικειμενικά είναι αιτιολογική, αλλά, η επιστήμη δεν είναι τόσο αναπτυγμένη για να το ανακαλύψει. Η επιστήμη πηγαίνει από την ενίσχυση των μη αιτιολογικών προς την ενίσχυση των αιτιολογικών σχέσεων. Ο τελευταίος σκοπός της κάθε επιστήμης είναι η ενίσχυση των αιτιολογικών σχέσεων.

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
prof. Panagopoulos Alexios, dr. theol., dr. Polit., mr. jur.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ & MANAGEMENT

Communicology Human relations & management

ΑΘΗΝΑ

1. Οι αιτιολογικοί νόμοι είναι βασικοί για την κάθε επιστήμη και κανένα φαινόμενο δεν μπορεί να καθοριστεί επιστημονικά μέχρι να καθοριστούν οι αιτιολογικοί νόμοι που τους προσδιορίζουν.
2. Το δεύτερο χαρακτηριστικό του επιστημονικού νόμου είναι η γενικότητά του. Ο νόμος αυτός δεν περιλαμβάνει μόνο το ένα φαινόμενο αλλά και τα είδη, τα

σύνολα των φαινομένων, και ισχύει για όλα τα φαινόμενα του ίδιου είδους. Υπάρχουν και τα δύο είδη θέσεων για την σχέση των ξεχωριστών φαινομένων, όπως είναι: οι γενικές θέσεις και οι ξεχωριστές θέσεις. Είναι συνηθισμένο να θεωρούνται για τους επιστημονικούς νόμους, μόνο οι γενικές θέσεις. Οι γενικές σχέσεις δεν θα μπορούσαν να καθοριστούν, αν δεν θα καθόριζαν και οι ξεχωριστές και ακριβώς με βάση τη σειρά των ξεχωριστών σχέσεων μπορούμε να εξακριβώσουμε μια γενική σχέση. Τις δηλώσεις για τις ξεχωριστές σχέσεις ονομάζουμε ξεχωριστό δέσιμο και αιτιολογία, αλλά όχι νόμος. Υπάρχουν και οι ξεχωριστές θέσεις που δεν καθορίζουν την σχέση μεταξύ των φαινομένων, αλλά, τα περιγράφουν ή περιγράφουν την εξέλιξη τους. Οι τελευταίες θέσεις συνήθως ονομάζονται οι νόμοι της εξέλιξης, παρότι δεν είναι οι γενικοί νόμοι.

3. Σχετικά με την γενικότητα του επιστημονικού νόμου στέκει και η σταθερότητά του ή αλλιώς αμεταβλησία. Η γενικότητα και η αμεταβλησία ισχύουν μόνο όταν οι άλλες συνθήκες, που κάνουν την επιρροή σ' αυτές, έχουν μείνει ίδιες. Αν αλλάζονται οι συνθήκες, πρέπει να αλλάξουν και οι επιστημονικοί νόμοι.
4. Τέλος, στη σχέση με την νομιμότητα στέκει και η πρόβλεψη των φαινομένων. Με βάσει του γενικού και σταθερού επιστημονικού νόμου, γίνεται και η πρόβλεψη των φαινομένων. **Φυσικός & κοινωνικός νόμος & διαφορές.** Μεταξύ των νόμων που τους καθορίζουν οι φυσικές επιστήμες, και αυτών που τους καθορίζουν οι κοινωνικές επιστήμες, δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε την υπόθεση των στατιστικών νόμων. Το πρώτο ερώτημα που επιβάλλεται εδώ είναι αν είναι όλοι οι νόμοι απόλυτα στατιστικοί, δηλ. οι νόμοι της πιθανότητας. Αυτό σημαίνει ότι, από το ένα αριθμό φαινομένων του ίδιου είδους, ορισμένο αριθμό συμπεριφέρεται με τον τρόπο που το εκφράζει ο νόμος και το άλλο που υποχωρίζεται από το νόμο. Ένας νόμος της πιθανότητας δεν είναι τέλειος, επειδή, δεν εξηγεί πλήρως το φαινόμενο. Ο νόμος θα ήταν πλήρης αν καθόριζε ποια από τα φαινόμενα γίνονται με ένα τρόπο και ποια με τον άλλο. Αυτό θα ήταν δυνατό αν τα φαινόμενα και οι αιτίες τους ήταν προμελετημένα. Οι νόμοι της πιθανότητας, στατιστικοί νόμοι, δηλ., είναι ατελείς για αυτό και οι επιστήμονες κάποιοι υποστηρίζουν δεν εξελίχθηκαν αρκετά. Γι' αυτό υπάρχουν οι «αυστηροί» νόμοι και οι νόμοι της πιθανότητας. Ο τελευταίος σκοπός της κάθε επιστήμης είναι οι αυστηροί νόμοι. Με την εξέλιξη της επιστήμης, αυτοί οι αυστηροί νόμοι μεταμορφώνονται στους στατιστικούς. Με την καλύτερη μάθηση, οι κοινωνικοί νόμοι που έχουν το στατιστικό χαρακτήρα, δεν μπορούν να μεταμορφωθούν στους «αυστηρούς», διότι τέτοιοι νόμοι δεν υπάρχουν στην κοινωνιολογία. Εδώ άραγε βρίσκεται και η διαφορά μεταξύ των φυσικών και

κοινωνικών επιστημών; Οι κοινωνικές επιστήμες δεν είναι τόσο αναπτυγμένες για να φτάσουν περισσότερους «αυστηρούς» νόμους. Εκτός από την μη ανάπτυξη, το χαρακτηριστικό των κοινωνικών επιστημών είναι η εξαιρετική σύνθεση ή περιπλοκή. Μία άποψη λέγει ότι σε κάθε ξεχωριστό κοινωνικό φαινόμενο κάνουν την επιρροή πολλοί παράγοντες, όπως είναι οι φυσικοί και οι κοινωνικοί, οι σημερινοί και οι περασμένοι δηλ. η ιστορία, οι ατομικοί και οι ομαδικοί.

Στα κοινωνικά φαινόμενα πιο πολύ φαίνεται η επιστροφή της συνέπειας στην αιτία της, που αυτή η συνέπεια κάνει την επιρροή στην αιτία της. Όσον αφορά της διαφορετικής θέσης του επιστήμονα κοινωνιολόγου προς το αντικείμενο της μάθησής του στην σύγκριση με τον επιστήμονα που ασχολείται με τις φυσικές επιστήμες. Είναι ίσως φανερό ότι ο άνθρωπος είναι ένας μόνο παράγοντας της κοινωνίας, επίσης και ο κοινωνιολόγος της. Αν και προσπαθεί να ξεχωριστεί από την κοινωνία στην οποία ανήκει θα το πετύχει δύσκολα. Ο καθένας που μελετά τα κοινωνικά φαινόμενα ξεκινά από την άποψη της δικής του κοινωνίας, της δικής του τάξης και επαγγέλματος. Στην μάθησή του υποχρεωτικά αναφέρει και τα αισθήματά του, την σκέψη του, τις θελήσεις του, αξίες και προκαταλήψεις.

Αυτοί και οι άλλοι παράγοντες κάνουν την επιρροή. Το βασικό χαρακτηριστικό της επιστήμης είναι η αντικειμενικότητά της, που σημαίνει ότι οι επιστημονικές δηλώσεις πρέπει να είναι τέτοιες για να μπορέσει κανείς να τις δοκιμάσει και να βεβαιωθεί ότι είναι η αλήθεια. Τόσο τέλεια αντικειμενικότητα δεν υπάρχει. Οι περισσότεροι νόμοι είναι με το στατιστικό χαρακτήρα και είναι η βάση της κάθε δραστηριότητας. Η κοινωνιολογία είναι η γενική, γενικευτική επιστήμη και δραστηριότητα. Το αντικείμενό της είναι σχετικά φανερό. Παρ' όλα αυτά πρέπει να τονίσουμε ότι η γενίκευση της κοινωνιολογίας συνιστάται από τα δύο αντικείμενα τα οποία αν και είναι γενικά δεν ταυτίζονται πλήρως διότι είναι μια σύνθεση και των δύο ειδών ξεχωριστών κοινωνικών επιστημών. Η κοινωνιολογία μελετάει αυτό που είναι κοινό για όλα τα κοινωνικά φαινόμενα, και βγάζει εκείνο που είναι ομαδικό για τα άλλα είδη, εκείνο που βρίσκεται σε κάθε φαινόμενο και ταυτόχρονα θεωρείται για το ιδιαίτερο των κοινωνικών φαινομένων. Η κοινωνιολογία δεν σταματάει εκεί, γενικεύει και αυτό που το έχουν γενικεύσει οι ξεχωριστές κοινώς επιστήμες. Δεν μελετάει μόνο τα κοινωνικά φαινόμενα, αλλά και την ανθρώπινη κοινωνία σαν ολότητα των φαινομένων, τους νόμους της σύνδεσης των κοινωνικών φαινομένων και τους νόμους της εξέλιξης της κοινωνίας σαν ολότητας. Καθορίζει αυτό που είναι ομαδικό για όλα τα φαινόμενα και αυτό που είναι ομαδικό για όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες σχετικά με την δομή και την εξέλιξή του. **Κοινωνία & ψυχολογία.** Εκτός από τη στενή σχέση με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες η κοινωνιολογία έχει τις σχέσεις με τις άλλες μη

κοινωνικές επιστήμες. Οι πιο συχνές σχέσεις είναι εκείνες με την ψυχολογία. Η κοινωνιολογία τόσο ήταν σχετική με την ψυχολογία, λέμε ότι ψυχολογίστηκε και μεταβλήθηκε στο ένα μέρος της ψυχολογίας. Η στενή σχέση μεταξύ τους φαίνεται από τα κοινωνικά φαινόμενα τα οποία περιλαμβάνουν και μερικά ψυχικά στοιχεία. Για να καταλάβουμε και να εξηγήσουμε τα κοινωνικά φαινόμενα χρησιμοποιούμε και τα γεγονότα της ψυχολογίας. Έτσι γίνεται και με την ψυχολογία η οποία χρησιμοποιεί τα γεγονότα της κοινωνιολογίας. Παρ' όλα αυτά διαφέρουν μεταξύ τους.

Το αντικείμενο της ψυχολογίας είναι η ψυχική, εσωτερική πλευρά της ανθρώπινης συμπεριφοράς, οι υποκειμενικές του αισθήσεις. Και αντίθετα, η κοινωνιολογία όπως και οι άλλες κοινωνικές επιστήμες γενικά, μελετάει τη σύσχεση των ανθρωπινών συμπεριφορών, την σχετική τους ενέργεια, περιλαμβάνοντας την συσχέτιση των εσωτερικών ψυχικών στοιχείων της συμπεριφοράς. Η ψυχολογία μελετάει πως η ατομική συνείδηση αντιδρά στην συμπεριφορά του άλλου ανθρώπου και η κοινωνιολογία, πως αυτές οι δύο συνειδήσεις συσχετίζονται δια μέσου της συμπεριφοράς κι έτσι πραγματοποιείται κάτι καινούριο, η σχετική επίδραση.

Η ψυχολογία ασχολείται με την ερώτηση πως πραγματοποιούνται οι ξεχωριστές ψυχικές ενέργειες και η κοινωνιολογία με την ερώτηση της σύσχεσης των ξεχωριστών ενεργειών που παριστάνεται σαν διαταγή και η οποία είναι και ψυχική και κοινωνική. Είναι και κάπως αντικειμενική διότι προήλθε από τον τομέα της συνείδησης και μπορούμε να την παρατηρούμε και όχι μόνο να την επεξήσουμε υποκειμενικά. Η στενή σχέση της κοινωνιολογίας και της ψυχολογίας προκάλεσε την δημιουργία μιας επιστήμης η οποία βρίσκεται στο μεταξύ τους και είναι η κοινωνική ψυχολογία. Θα έκανε το ταίριαγμα με το μίγμα των επιστημών που ονομάζεται: ψυχολογική κοινωνιολογία. Είναι μια λογική θέση αφού τα στοιχεία αυτής της επιστήμης είναι μέσα στην άλλη. Η κοινωνική ψυχολογία θα έπρεπε να είναι το ένα μέρος της ψυχολογίας, ίσως το υποείδος της. Θα είχε για το αντικείμενό της την κοινωνική αιτιολογία των ψυχικών φαινομένων, δηλ. την επιρροή της κοινωνίας στην ψυχή του ανθρώπου. Όταν η ψυχολογική κοινωνιολογία θα είχε για ερευνητικό αντικείμενό της το ψυχικό στοιχείο στην κοινωνία, δηλ. την ψυχική αιτιολογία των κοινωνικών φαινομένων. Όλη αυτή η γνώση αντικειμενικά χρήσιμη μπορεί να προδιορίσει και να θεραπεύσει δημιουργικά τις ανθρώπινες σχέσεις, μάλιστα όταν ο ηγέτης της ομάδας καλείται να βρίσκει τρόπους και μεθόδους για την καλύτερη διοίκηση και καθοδήγηση, σε πνευματικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς χώρους. Σίγουρα η γνώση αυτή θα του φανεί χρήσιμη.

[\[1\]](#) Ενδεικτική βιβλιογραφία: Lukic Radomir, Osnovi Sociologije, Beograd 1989.

Ziherl Boris, Istorijski materijalizam, Beograd, 1952. Goricar Joze, Sociologija, Beograd, 1959. Zivkovic Ljubomir, Nauka o drustvu, Sarajevo, 1958. Zivkovic Ljubomir, Drustvena nadgradnja, Zagreb, 1960. Zivkovic Ljubomir, Teorija socijalnog odrazavanja, Zagreb, 1962. Mandic Oleg, Uvod u opstu sociologiju, Zagreb, 1960. Pecujlic, M., Osnovi nauke o drustvu, Beograd, 1963. Fiaimengo Ante, Osnovi opce sociologije, Zagreb, 1962. Popovic Mihajlo, Savremena sociologija, Beograd, 1961. Popovic Mihajlo, Problem drustvene strukture, Beograd, 1967. Djuric Mihajlo, Problemi socioloskog metoda, Beograd, 1962. Pecujlic Miroslav, Klase I savremeno drustvo, Beograd, 1967. Kosic Mirko, Uvod u sociologiju, Novi Sad, 1934. Konstantinov F., (redaktor) Istoriceskii Materialism, Moskva, 1955. Cuvillier A., Manuel de sociologie, I-II, Paris, 1955. Lundberg G., C. Schrag, O. Larsen: Sociology, New York, 1954. Bierstedt R., The social order, New York, 1957. Ogburn W., Nimkoff M., Sociology, New York-Boston, 1958. Merton R., L. Brom, L. Kottrell (redaktori): Sociology todody, New York, 1959. Gehlen A., Schelsky H., (redaktori), Soziologie, Dusseldorf, 1955. Konig R., (redaktor), Soziologie, Fischer Lexikon, Frankfurt/M. 1958. International encyclopedia of the social sciences, 1968. Dirkem E., Pravila socioloske metode, Beograd, 1962. Gurvic Z., Sociologija, I-II, Zagreb. Ζήση Παπαδημητρίου, Γενική Κοινωνιολογία, Θεσσαλονίκη 1991 (σημειώσεις). Michel Mialle, Το κράτος του δικαίου, Θεσσαλονίκη 1983. Berdiaeff Nicolas, Χριστιανισμός και κοινωνική πραγματικότητα (μετφρ. Β. Γιούλτση), Θεσσαλονίκη, Πουρνάρας. Μπερντιάεφ Νικολάϊ, Για την κοινωνική ανισότητα, Θεσσαλονίκη, Πουρνάρας, 1984.